

שיבעת המופלאים (אלנבי — תל אביב: ארצות הברית) הם שיבעה אקדונים שכירים, רוצחים מיקצועיים, נודים חסרי רגש ושוחרי הרפתקאות, מהסוג השורץ תריסר בפרוטה, בכל מערבון. השיבעה, שכל אחד מהם שולף את אקדחו במהירות גדולה משל חברו, נשכרים להגנה על כפר מקסיקאי קטן, סמוך לגבול האמריקאי, כדי להציל את תושביו מאימתו של שודד מקסיקאי איום. השודד (אלי ואלאך) רודה בכפריים, גוזל מהם את יכולם עבור אנשי האונסים את נשות הכפר. שיבעת האקדונים המיקצועיים עושים את המלאכה תמורת תשלום כספי. כך בכל אופן, הם חושבים, אולם לאט לאט מתברר להם כי טעו. אין הם מגינים על הכפר ואנשיו בלבד, הם מגינים על ערכים, המעולם לא ייחסו להם חשיבות, אך שפעמו בהם מתחת לסף הכרתם. הם מגינים על חלומות, שהיו רוצים להגשים, ולא יכלו: הקשר לקרקע, למשפחה, לדברים שכל אקדון ראוי לשמו מזלזל בהם — כמו בצחוק של ילדים ובחיוך של עלמות.

קרב ללא תמורה. בקרב הראשון הם מביסים את השודד האיום. אולם בהתקפת נגד, כשאנשי הכפר המכסיקאי בוגדים בהם, לוכד אותם השודד במלכודת. הוא נותן להם את חייהם במתנה, שולחם אל מעבר לגבול. ואז, למרות שאיש אינו מבקש זאת מהם ואיש אינו משלם להם, הם יוצאים שוב לקרב נגד השודד, בו נופלים ארבעה מהם. זהו מערבון אנטי-מערבוני, השובר את הסכימה הקבועה של סרטים מסוג זה, מבטל בפעם הראשונה, את אנטי-האקדח לעומת עובדי-האדמה הפחדניים והשקטים. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שלמעשה, אין זה מערבון כלל. עלילת-הסרט הועתקה, פשוט, מן הסרט היפאני היפלא שיבעת הסומוראים שמשוממה לא נמצא עד כה שום מפיץ שיביאו לארץ. הבמאי, ג'ון סטראנג'ס, הצליח להחדיר לסרט כמה יסודות מערבוניים, אך לא שינה את מוסר ההשכל.

זהו סרט מרתק, עם מישחק משוכה, כשבראש צוות-השחקנים ניצבים יול ברנר, כמהוגי שיבעת המופלאים, והורסט בוכהולץ, כצעיר מכסיקאי הרפתקן, שדמותו היא הדמות היחידה החורגת משיגרת אנטי-האקדח האלימים, השתקנים, חסרי-העבר והעמית.

שעשוע בלתי-מוסרי

בית-ספר לנוכלים (ארמון-דויד — תל-אביב: בייטניה) יהיה הגורם הישיר לכך, אם בעתיד הקרוב יוצפו המכסות בישראל בשמלות-נשים ומכתמים במשקאות שונים.

אם ירבו התלונות למשרה, מצד אנשים שרכשו מכוניות שאחרי-כך התברר שאפשר להתניען רק בדחיפה, שוב יהיה אשם בכך הסרט.

כי בית-הספר לנוכלים המוצג בסרט, בהגלתו של הרב-נוכל אלסטר סים, עשוי לשמש בית-ספר שימושי לכל צופה, המעוניין לדעת כיצד להצליח בחברה, איך להוביל נערה מהטרקלין לחדר המיטות בשלושה צעדים, וכיצד לחסל יריבים בכל אחד משטחי החיים.

הסרט הוא קומדיה בריטית מבריקה, גורם שה ברעיונות מחוכמים ובידלוגים שנונים, המספרת על שלומיאל טיפופי (יאן קארמי כל), הנכשל בעסקים בה במידה שאינו מצליח בחברה. סידרה ארוכה של מצבים מגוחכים מביאה למסקנה, כי האיש חסרי תקנה.

אולם קורס קצר בבית-הספר לנוכלים מלמד את השלומיאל מלידה שסוד הצלחה בחיים טמון ברכישת יסוד בודד אחד: שטחון עצמי. אחרי קורס יסודי זה, חוזר השלומיאל אל על כל אותם המצבים בהם ניכשל, והי פעם הוא המצנח.

מישחק מצויין של יאן קארמיכל וטרי תומס, מתפקד יריבו הנצחי, משלים את היצירה כסרטי-בידור משעשע, אם כי בלתי מוסרי במקצת.

זהו „אנסודוס” - הסרט המתימר לספר את ההיסטוריה של הקמת מדינת-ישראל

מצחיק, מרגיז — ומסולף!

ההתיאורים המפורטים בספרו של יוריס, אך, גם מה שנשאר, די בו כדי לעורר גיחוך וזעם אצל הצופה הישראלי שהמאורעות המתוארים אינם רחוקים וזרים לו. סצינה לדוגמה: אנשי הפלמ"ח האמיצים מוציאים את הילדים הקטנים מכפר-הנוער ג'דפנה. הם עושים זאת בשיטה מקורית עד מאוד: לכל ילד מזורק זריקת הרדמה.

הרגע הדראמטי ביותר של הסרט הגיע. הטרגדיה מתקרבת לשיאה. על הבד מועלית סצינה שהיא תשלובת של טראגדיה, גבורה והומניזם. בני-הנוער, כפר-הילדים ג'דפנה, תמושי רובים וסטנים, מתקרבים בשרשרת בצעדים איטיים אל הקבר הפתוח. הם עומדים לקבור את חברתם היקרה, קאן, שנרצחה בידי פורעים ערביים. גופתה טפופת הסנין הלבן נישאת על ידי חבריה. ארי בן-כנען, המנהיג ההירואי, עומד לשאת על הקבר הספר הוצב-להבות. זהו בדיוק הרגע המתאים כדי להוציא את הממחזה ולנגב את הדמעות. אבל הצופים הישראליים פורצים והקא ברגע זה בצחוק. כי קארן המיסקנה נקברה בקבר-אחים עם טהאה, המוכתר הדרוזי של הכפר השכן, שנרצח גם הוא על-ידי הפורעים הערביים. חברותיה ניצבות על הקבר במכונסיים קצרים הדוקים, גורים כמעט בשיק פאריסאי, המבליטים היטב את ירכיהן. וארי בן-כנען נושא נאום בסיגנון ירמיהו הנביא.

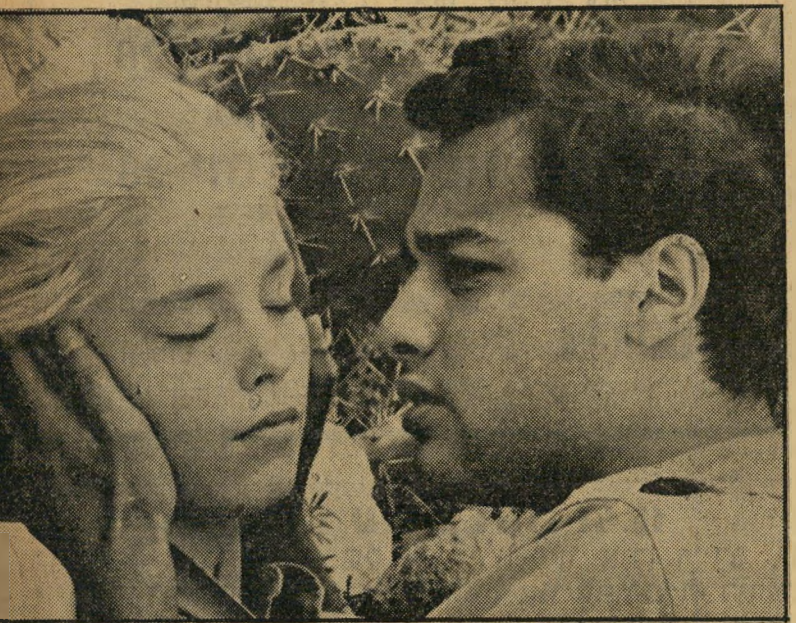
★ ★ ★
בדיל של שמויות

„אנסודוס”, סרט המיליונים ש-הוסרט בחסותה של ממשלת ישראל ושנועד להנציח את הקמת מדינת ישראל לעיני צופי-הקולנוע בעולם, הוצג השבוע לראשונה, בישראל. עתה אפשר היה להיחזק כי אותו פרמינג'ר, הבמאי האוסטרי-הולנדי בודי לא הכניב. סרטו הוא בדיוק אותו קישט מחודד אשר היה צפוי מראש: בליל של שמויות, פאנטאזיה המרקיעה שחקים, רגשות בפרוטה והירואיות מלאכות.

הצופה הישראלי אינו יודע אם לצחוק או לכעוס. בראייה שטחית, מחמיא הסרט לכל צופה כפרט, בנגנו על מיתר הלאומנות. הוא מציג את הישראלים כגיבורים ללא חת, ערמומיים כשדים בשאלו, גברים שאינם יודעים פחד או מורא, גזע ניבחר של אנשים יחידים ושחצנים, בעלי כוחות עצמי מופרז.

לעומתם נראים כל הבריטים ככורים ומפגרים בשכלם, אידיאטים אנטי-שמיים ש-אינם מבחינים בין ימין ושמאל, להוציא אנגלי אחד טוב. הערבים — כולם נראים כעדת צמאידים, רוצחים מיקצועיים בהדרגת הנאצים, אך, למעשה, אינם אלא מוגי לב שצורר יריות אחד יבירחם בנקל.

אלא שאחרי ההתפעלות העצמית הראשונה מתברר שפרמינג'ר שכח להאיר את הישראלים בורקור אחד בלבד — זה שיטיל עליהם אור כבני-אדם. לזכותו של פרמינג'ר והתחייטאי שלו, דאלטון טרומבוי, ניתן ל-היאמר רק, שלעומת יצירתו הספרותית של ליאון יוריס לפיה הוסרט „אנסודוס”, הרי מהחן סרט זה יצירת-אמנות. הם השליכה, אולי בגלל קוצר-היריעה, את רוב הסצנות

סאל מינאו וג'יל היינורט
לא בוכים, לא צוחקים

התיחס לסוגיה אם העובדות הכלולות בו נכונות או לא. בחלק זה מבטיח גם המשחק. אהו מרי סינט, משכנעת בהצטרפותה הדרגתית לרעיון הציוני, ופול גיומן עדיין משאיר מקום לתקוה שהשחצנות היא רק כיסוי לרגשות אמיתיים המפעמים בו. סאל מינאו, כדוב לנדאו, הנער ניצול אושוויץ, מפתיע בתגובותיו החולניות, וגיל היינורט, כקארן, מקסימה במימותה ובפיקחותה.

★ ★ ★
יריות-מתח מחתרתית

לקו השני של הסרט, המתאר את מאבק המחתרת נגד הבריטים, ומגיע לשיאו בפריצת כלא עכו, מסמן דחקה ירידה מובהקת של המתח הפנימי בעלילה. הנושאים מתחילים לקפוץ. הדמויות אינן מוסי ברות והמעשים שהן עושות אינם מתקשרים.

הסצינה בה מספר דוב לנדאו על זועות אושוויץ, מועזע ונראה כלקות מאחת העדרות במשפט אייכמן; אולם פריצת כלא עכו היא בזבוז מוחלט של נושא, שבמציאות היה מותח ומרתק יותר. בחלק זה נשאר סאל מינאו השחקן היחיד, כשחבריה השח-קנים נשארים בזכות הפועלות בפקודות.

החלק השלישי, המתאר את תחילת מלחמת השחרור, הוא הגרוע ביותר. המשכיות העלילה נקטעת לעיתים קרובות מדי, כשי המתח עולה ופג תכופות. בחלק זה נדמה שפרמינג'ר רצה לסיים את הסיפור במהירות ובקוצר רוח. כאן נמצאת לעומת זאת, גם אחת התמונות הטובות ביותר בסרט — סצינת ההמונים במיגרש-הרוסים בירושלים, בפניהם מכריז אביו של ארי (לי ג'י. קוב) על החלטת האו"ם על החלוקה.

על אף מיגרעותיו הרב-צדדיות של אנסודוס, עשוי הוא להפך לסרט-קופה בישראל. רק הישראלים שינהרו לראות את עצמם בסרט, ימלאו את האולם משך שבועות רבים.

גוסף לכך נסחם פיו של כל ילד באלונגות ואיספלויות. אחר-כך שמים כל ילד בשק, וכך הוא נישא לכתן בלתי-ידוע.

★ ★ ★
הישראלי הערמומי

וטו פרמינג'ר חזה מראש תגובה זאת מצד הצופים הישראליים. משום כך הצהיר בפסקנות: „הסרט אינו מיועד ליש-ראלים, אלא לעולם כולו.” ואומנם, צופה הזור לידעית המאורעות המתוארים בסרט ולרוח הדברים, עשוי להתרשם מהסרט לטוב, בה, באם ירצה ליהנות מהילופי-יריות בנוסח מערבונים, מרדיפת-שוטרים אחרי טרוריסט, או מאסירים בבורחים מהכלא.

הצופה שירצה, להבין את מה שמראים לו על הבד, ולרדת לעומקם של הדברים, יצא לבסוף מבולבל ומשועמם. הוא יתבלבל מהסברים המסובכים והבלתי-מובנים על הייגודים בין ההגנה והאירגון, על ניצולי רדיפות הנאצים המוצאים פורקן לרגשות נקמתם דחקה באנגלים, ועל הנכונות להתאבד דות של המפעלים, כדי לזעזע את העולם. הוא ישמעם בדיאלוגים אינסופיים בין האחות האמריקאית (איה מרי סינט) לבין המפקד הבריטי (ראף ריצ'ארדסון) של קפ ריסון, ובין מפקד ההגנה, ארי בן-כנען (פול גיומן) לבין דודו, מפקד האירגון (דוד אופטושו) על דרכי המאבק.

אולם הסכנה העיקרית אינה באי-ההבנה או בשעמום, אלא באור בו יראה הצופה הזור את המאורעות המתרחשים לעיניו. למיליונים בעולם תהיה זה ההזדמנות הראשונה להכיר את מדינת ישראל החדשה, ואת העם היושב בה. מתחת למסך הגבורה המזוייפת, כפי שהיא משתקפת בסרט, יגלה הצופה את הישראלים כעם ערמומי שכל האמצעים כשרים בפניו.

אפשר להסתכל על הסרט כישראלי נכון, ואפשר לבחון אותו מבחינה קולנועית גרי-

פול גיומן
רק נחמים ומשויצים

התנוונותה של משפחת איכרים דרום-איטלי קית, שנתלשה ממקור חיותה. ראנטו סלבי טורה, אנני ג'יראדו.
ספארטאקוס (אופי — תל-אביב: חבירה — ירושלים) מרד-העבדים ברומא. קירק דוגלאס מנהיג את העבדים אל החופש והאברון, חוסר בצילם של שחקנים כלורנס אוליבייה, צ'ארלס להטון ופיטר יוסטונג.

לחיים של נערה יהודיה במתנה-ריכוז נאצי. סוזאן שטרסברג, עמנואלה ריבה.
פנינים ואפר (סמדר — ירושלים) התלבטויותיו של דור שחונן להרוג, בסרט פולני נפלא המציג את חקומתה של פולין החדשה על חורבותיה של הישנה.
רקו וזאחי (ארמון — חיפה)

מעייני הבתולים (בן-יהודה — תל-אביב) נקמתו של בעל-אחוזה שודי בי אונסי בתו, לפי אגדה שודית עתיקה. סרטו של גאון הקולנוע, אינגמר ברגמן.
תותיב'ר (אורגיל — ירושלים) רופא זקן עושה ביומו האחרון את חשבון חייו, בסרטו של אינגמר ברגמן.
קאפו (זמיר — תל-אביב) מאבקה

תדרין

נאלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ אשר העולם הוה ממליץ לראותם: **יירש את הרוח** (פאר — תל אביב) משפטי-הקופים המפורסם של ראשית המאה. סנסור טרייסי ופרדריק מארטש בקרב בין הדת והמדע על זכות העדיפות.